

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput IV. Idem (a) Exon. Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

tum dicitur, teneri uxorem voto castitatis simpliciter, quod impedit debitum petere constante matrimonio, & eo soluto novum inire, ut ibi docent Hostiensis, & Butrius *num. 1.* Immo & aliquando evenire potest, ut secundum matrimonium licite contrahere possit, videlicet si votum castitatis emittat dependenter à professione, & habità relatione ad ipsum statum religiosum, ut docet Sanchez *diēt. disput. 34. num. 3.* Nec etiam obstant verba illa: *Consulimus, &c.* ipsius textus, ubi in hoc secundo casu professionis emissa inficio conjugè, docetur, consultus, & congruentius esse ad monasterium redire; nam ibi consilium potius, quàm præceptum continetur, ut docuerunt Sanchez *supra, num. 11.* Sylvester verbo *Divortium, quest. 16. casu 3.* & firmatur *ex l. ii. ritul. 7. part. 1.* Tertius casus evenit cum professio ab uno ex conjugibus, altero sciente, & consentiente, emittitur; quo casu dicendum est, quod si alia requisita, videlicet professio alterius conjugis, si juvenis est; aut voti emissio, si senex, & Episcopi licentia accedant, juxta tradita *supra in cap. 1.* adeo professio valide emittitur, ut nec impugnari possit ab alio conjugè, nec status religiosus unquam de'eri ab ipso proficiente; si autem prædicta requisita non intercesserint, sed tantum consentiente conjugè alius professionem emittat, licet repeti possit à conjugè in seculo remanente, si non repetatur, eo defuncto, in religione persistere cogitur; immò si secundum matrimonium contrahat, nullum est, *cap. ex parte 9. cap. consultus 10. hoc titul.* docet Sanchez *diēt. disput. 33. per tot.* Unde cognoscitur differentia, quæ versatur inter hunc casum, & duos proxime relatos; nam in illis professio omnino nulla est, quia nihil habet conjugis, quod per eam in monasterium transferat; hoc autem tertio casu per professionem religionis obligatur, licet possit repeti, revocarique à conjugè in seculo remanente, *diēt. cap. ex parte 9. hoc tit.* repeti tamen potest ab ipso, etiam consensum professioni præstitit, *ex cap. veniens 16. hoc tit.* quia nisi alia requisita intercesserint, conjugis consensum præstando non sibi præjudicat. Nec contrarium probatur *in cap. Agarhosa 21. 27. quest. 2.* ubi mulieri repetenti virum suum ad religionem conversum, duo opponuntur. Primum si cum ejus voluntate professionem fecit; secundò si ipsa se mutare permisit, quasi unum ex eis sufficit, ut mulier repellatur à viri petitione. Nam dicendum est, quod ut mulieri repetitio de-

negetur, duo illa simul concurrere debent, ut ait idem textus ibi: *sed si hoc repulerit;* ubi aperte ostenditur, duas illas condiciones, consensum videlicet mulieris, & promissionem castitatis concurrere omnino debere, ut repetitio uxori denegetur: quo modo etiam exponendus est idem textus *in vers. si vero horum;* scilicet ut utrumque concurrat ad excludendum feminam à petitione viri. Similiter etiam ex his accipiendus est textus *in cap. qui uxorem 10. 33. quest. 5.* dum docet, quod qui uxorem velari permiserit, hoc est religionem profiteri, aliam non accipiat; sed similiter convertatur: rectè enim inquit textus aliam accipere non posse, quia primum matrimonium solum non fuerat; sed ad uxorem reverti non prohibetur, licet tutius faciat si similiter convertatur, ut ita prior uxoris professio irrevocabilis maneat. Quartus denique casus evenire solet, cum unus ex conjugibus adulterium commisit spirituale, vel carnale; quo casu innocens ad religionem rectè transire potest, *cap. Agarhosa 21. 27. quest. 2. cap. consultus 15. cap. veniens 16. cap. ultim. de convers. conjug.* nam propter adulterium justè divortium fit, & à mutua cohabitatione repellitur adulter, *c. plerumque 4. de donat. inter;* quæ causa justa est ad separationem thori, juxta doctrinam Domini apud Matthæum *c. 5. § 19. c. dixit Dominus 32. q. 1. c. significasti, c. ex literis, c. gaudemus de divort. junctis traditis à Thom. Sanchez lib. 10. de matrim. & in hac separatione vir, & uxor æquale jus habent, ut contra Capetanum *in diēt. cap. 19.* Matthæi verius docent Bellarminus *diēt. lib. 1. cap. 14.* Sanchez *diēt. lib. 10. disp. 3. num. 6.* quod & probatur *ex cap. præcepti 19. 32. quest. 5. cap. placuit 32. quest. 7.* Propter infidelitatem quoque separantur conjuges à mutuo consorcio, quia iniquum esset alterum cum altero habitare cum perverzione à fide, quod gravissimum dampnum est, *cap. 2. cap. de illa, cap. quanto 7. de divortii, cap. idololatria 28. quest. 1.* Cum ergo petere possint conjuges innocentes, ut his casibus separentur à mutua cohabitatione cum illo, qui in adulterium, hæresim, seu apostasiam à fide incidit, merito jus habent profitendi in religione, aut emittendi votum castitatis, absque eo, quod repeti possint à conjugè nocente, quia per adulterium spirituale, vel carnale amisit jus, quod habebat in alium conjugem ad cohabitandum, ut probat late Tom. Sanchez *libro 10. de matrim. disp. 3. cum sequent. § disputat. 15.**

CAPUT IV.

Idem (a) Exon, Episcopo.

CUM sis præditus scientiâ literarum, ignorare non potes, nec debes sanctorum Patrum institutioni obviare, ut vir uxore suâ in seculo remanente, aut uxor viro suo non assumente religionis habitum, debeat ad Religionem transire; quia cum vir, & uxor una caro sint, sicut docet Apostolus, non potest unus ad Deum (b) converti, & alter in seculo remanere. Inde est, quod auctoritate Apostolica prohibemus tibi, ne in Episcopatu tuo virum vel uxorem, nisi uterque ad Religionem migraverit, transire permittas: sed si voluerint ad Deum converti, uterque ad frugem melioris vitæ transeat. Verum si uxor ita (c) senex est, & sterilis, quod sine suspitione possit esse in seculo, dissimulare poteris, ut vir eâ in seculo remanente, & castitatem promittente, ad religionem transeat.

NOTE.

NOTÆ.

1. (a) *Exon.* Ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc tit. cap. 4.* & post Concil. Lateran. p. 5. cap. 2. De Exoniensis Ecclesia nonnulla notavi in cap. 6. de filiis presbyr.
2. (b) *Converti.*] Converti, seu conversare, plerumque usurpatur pro monachum fieri, ut in *Capitul. Caroli. lib. 1. capit. 63.* Gregorius Turon. lib. 9. capit. 33. de Theutario presbytero, ibi: *Nuper ex Referendario conversus presbyteri honorem accepit.* Et similiter conversio ponitur pro transitu ad monasterium in Concil. Arausico. 1. can. 22. Arelat. 3. can. 1. & 2. Inde monachi, qui ex laicis facti fuerunt, appellantur conversi: plura de illis adducentes notatur Gibalinus *disquisit. 3. de clausur. cap. 2. §. 6. num. 42.* Zerdia in *advers. cap. 44. num. 29.* Haaphtenus *tom. 1. disquisit. lib. 3. tract. 1. disquisit. 8.* Bignonius ad *Marculf. lib. 2. cap. 38.* Rither. ad *Salvanum fol. 136.* Stephanus Durantius *qq. jur. quest. 6.*
3. (c) *Senex.*] Quia incendia concupiscentiæ, quæ in juvenibus plerumque dantur, ut probavi in *cap. cum in juventute, de presump. senectute adveniente cessant: quare ætas illa venereis actibus inepta dicitur à Juvenali sat. 10.* Martialis *lib. 12. epigr. 28.* & Plato *lib. 1. de repub. circa principium ait: Senectute libidines restringi, & ea ætate libertatem à rebus venereis esse.* Cui consentit Cicero *de senect. illis verbis: O præclarum munus ætatis! siquidem id aufert à nobis, quod est etiam in adolescentia vitiosissimum.* Faciunt textus in *cap. fraternitatis 34. dist. ibi: Et ætas illius, de quo agitur, futura incontinentiæ suspicionem auferre dignoscitur.* D. Hieronymus relatus à Narbona ibi: *Senectus nos ab impudentissimis dominis liberat voluptatibus, gula imponit modum, libidinis frangit impetus.* Illustrant Acuña & Barbosa in *d. c. fraternitatis. Velascus de privil. pauper. quest. 18. num. 51.* Felonga in *cap. 1. rario. §. num. 12.* Merito, inquam constitutum est, ut in hac senili ætate existente conjuge, quia incontinentiæ suspicio cessat, altero in seculo remanente, & voto castitatis oblitto, alter possit ingredi, & licite religionem profiteri. Sed quænam ætas sit hæc senilis, ut conjux possit in seculo remanere voto castitatis emissio, latè examinant post Thomam Sanchez, & Basilium, Barbosa *tom. 6. in select. ad hunc textum.* Narbona *de ætate ad actus human. anno 70. quest. 9.* qui resolvunt, in fœmina sufficere annum sexa-

gesimum; in viro autem desiderari septuagesimum, ut ita ob senectutem incontinentiæ suspicio cesset. Non autem desideratur tam longæva ætas, si conjux sterilis sit, id est aliquo languore, seu ægritudine prematur; siquidem cum non minus ægritudine, quàm senium fœminis sterilitatem inducat, ut probatur in *cap. sicut, & illic Glossa verbo Debilitate, 32. quest. 5.* & similiter suspensionem incontinentiæ auferat, ut argumento legis *sipater 15. §. in adrogationibus, ff. de adop.* docent Menochius *de presump. 47.* Thomas Accius *de infirmis. legal. p. 1. cap. 19.* & ideo infirmitate laborans, venereis rebus, quamvis adolescens, ineptus creditur, *l. filium 6. ff. de his qui sunt sui, l. si quis posthumus 9. ff. de liber. & posth. inde accedente valetudine, etiam non sexagenaria fœmina, vel septuagenarius vir, sed minoris ætatis, liberè, & absque castitatis jactura in seculo remanere poterunt, ut resolyunt cum aliis Acacius Ripol *resol. jur. cap. 8. num. 273.* Diana *4. p. tract. 4. resol. 73.* Narbona *dict. quest. 9. num. 11.* Et ita rectè in præsentî Alex. decidit, senem, id est sexagenariam; vel sterilem, videlicet ita languore depressam, ut sterilis credatur, posse in seculo remanere voto castitatis emissio, ut ejus maritus valeat ad Religionem converti, & in ea licite, ac valide professionem emittere. Sed tunc difficilis est textus hic, dum in eo conjunctivè exigit Pontifex, ut conjux, quæ in seculo manet, sit senex, seu sterilis ad copulam; pro quorum verborum expositione Cardinalis in *præsenti, num. 1. oppos. 2.* Hostien. *num. 4.* Covar. & alii, quos congerit Sanchez *libro 7. matrim. disputat. 32. num. 9.* docent, in præsentî casu solum senectutem non sufficere, ut conjux, quæ in seculo remanet, possit continenter vivere, quia cohabitatio matrimonialis præcessit; & ideo simul exigi, ut sterilis sit. Verùm hæc doctrina facile convincitur ex proximè traditis, & ex *cap. cum in juventute, de presump.* ubi tantùm ex senectute Episcopi continentia præsumitur, etiamsi neptem habuisset, quæ supponit in juventute liberos suscepisse, *l. 10. §. 2. ff. de gradibus, l. 29. ff. de liber. & posth.* ergo etiam in præsentî casu tantùm ex senectute castitas conjugis in seculo remanentis præsumitur. Quare eâ sententiâ omisâ verius credo, copulativam, & in præsentî accipiendam esse pro disjunctiva, argumento legis *sape ff. d. v. sita* ut sufficiat, quod conjux in seculo manens sit senex, vel sterilis ad copulam.*

CAPUT V.

Idem (a) *Strigon. & Colon. Archiepiscopis.*

Conjugatus ad monasterium converti desiderans, prohibetur suscipi, nisi uxor ejus convertatur: nam cum unum utrorumque corpus conjugii copulatione sit factum, incongruum est, partem converti, & partem in seculo remanere: nec recipitur apud Deum illius viri conversio, cujus sequitur conjugalis fœderis prostitutio. Cum igitur cœtus (b) clericorum longè præzeminat cœtui monachorum, ut ita aliquando bonus monachus vix bonum clericum faciat, nullus conjugatorum est ad ordines sacros promovendus, nisi ab uxore continentiam profitente fuerit absolutus, ut fiat deinceps de carnali copula spirituale conjugium.

NOTÆ